

Értelmi Fogyatékossággal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége

Jogok, döntések, biztonság: felelősségünk a támogató szolgáltatásokban

Kazinczi Anna

Parádfürdő, 2025. november 27.

ÉFOÉSZ

1981-ben szülői kezdeményezésre alakult

> 40 éves szervezet

Országos lefedettség

Helyi tagszervezetek = Megyei Önálló Életviteli Centrumok (ÖÉC)

> 22.000 egyéni tag

> 100 jogi tag

2011-ben kísérleti jelleggel az országban először Tapolcán indította el a KULCSprogramot, majd a támogatott lakhatást.

MIVEL DOLGOZUNK? ESZKÖZEINK?

- Támogatott döntéshozatal
- Könnyen érthető kommunikáció
- **Önérvényesítés**
- Egyéni szükségletekre reagáló segítő szolgáltatások
- **Önálló Életviteli Workshopok**
- Fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény (CRPD)

2007. évi XCII. törvény a Fogytékossággal élő személyek jogairól szóló egyezmény

19. cikk

Önálló élet és a közösségbe való beilleszkedés

Az Egyezmény részes államai elismerik minden fogytékossággal élő személy egyenlő jogát a közösségben való élethez, másokkal egyenlő választási lehetőségekkel, és hatékony és megfelelő intézkedéseket tesznek a fogytékossággal élő személyek e jog teljes körű gyakorlásának, valamint a közösségbe való teljes befogadásuk és részvételük elősegítése érdekében, beleértve a következők biztosítását:

A)

A fogytékossággal élő személyeknek másokkal egyenlő alapon lehetőségük legyen lakóhelyük, valamint az élelemszerzés helyszínének és módjának megválasztására, és ne legyenek kötelesek egy adott lakhatási helyzetben élni;

B)

A fogytékossággal élő személyek hozzáférhessenek számos otthoni, bentlakásos és egyéb közösségi támogató szolgáltatáshoz, beleértve a közösségi élet és befogadás támogatásához, valamint a közösségtől való elszigeteltség vagy szegregáció megelőzéséhez szükséges személyes segítséget is;

C)

A lakosság egésze számára elérhető közösségi szolgáltatások és létesítmények egyenlő alapon álljanak rendelkezésre a fogytékossággal élő személyek számára, és megfeleljenek az igényeiknek.

2007. évi XCII. törvény a Fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló egyezmény

28. cikk

Megfelelő életszínvonal és szociális védelem

1. A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek jogát a saját maguk és családjuk számára megfelelő életszínvonalhoz, beleértve a megfelelő élelmet, ruházatot és lakhatást, valamint az életkörülmények folyamatos javításához, és megteszik a megfelelő lépéseket e jog érvényesítésének védelme és előmozdítása érdekében, a fogyatékossgal alapján történő megkülönböztetés nélkül.

2. A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek jogát a szociális védelemhez és e jog fogyatékossgal alapuló megkülönböztetés nélküli élvezetéhez, és megfelelő lépéseket tesznek e jog érvényesítésének védelme és előmozdítása érdekében, beleértve az alábbi intézkedéseket:

D)

A fogyatékossgal élő
személyek állami
lakásprogramokhoz való
hozzáférésének
biztosítása

FELELŐSSÉGÜNK

FENNTARTÓ

- Felelős: feltételek, létszám, képzés, protokollok.
- Üzenet: „Ne várjuk el a frontvonalban dolgozóktól, hogy egyedül oldják meg azt, amit rendszer -szintű eszközök nélkül nem lehet.”

SZÜLŐ/CSALÁD

- Felelős: elengedés – de ez nagyon nehéz.

Üzenet: „A félelem teljesen érthető. Az a kérdés, kapnak -e elég információt, meghallgatják -e őket, bevonják -e őket.”

SZAKEMBER

- Felelős: mindennapi mikrodöntések támogatása.
- Pl.: „Megtanítom -e a lakót, hogyan hívjon segítséget, ha baj van? Bevonon -e egy egyszerű vásárlási döntésbe, vagy inkább gyorsan megcsinálom helyette?”

FELELŐSSÉGÜNK

SZOMSZÉD/ KÖZVETLEN KÖRNYEZET

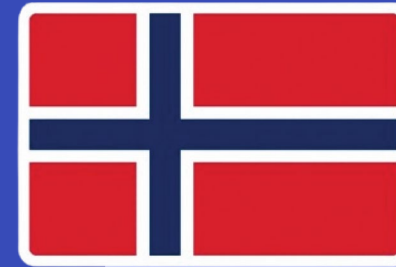
- Felelősség: elfogadás, jelzés, ha bajt látnak – de ne ők legyenek a „rendőrök”.
Röviden: „Nem elszigeteljük a lakókat, hanem kapcsolatokat építünk a környezet felé.”

ÉFOÉSZÉRDEKVÉDELEM

- Felelősség: eszközök adása , A Hang biztosítása .
- felkészítő workshopok ,
- okoseszközök (PL: telefon , SOS, emlékeztetők),
- önérvényesítés ,
- könnyen érthető információk .

Nemzetközi kitekintés

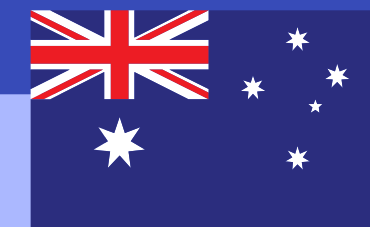
Skandináv tapasztalat:
szép ház, régi reflexek

Kanada:
jogi háttér a
támogatott
döntéshozatalhoz

Egyesült Királyság:
„közönséges,
hétköznapi élet”

Ausztrália:
lépcsőzetes átmenet
a családi otthonból

Mit viszünk haza ezekből a példákból?

A nemzetközi tapasztalatok nagyon hasonló irányba mutatnak

A nagy intézetek bezárása önmagában nem elég – ha a szemlélet, a mindennapi döntéshozatal nem változik, akkor kicsiben újratermelhetjük az intézetet.

A jó támogatott lakhatás inkább egy „életforma”, mint egy szolgáltatástípus: saját otthon, valódi döntési jog, kapcsolódás a közösséghez.

Mindenhol ott van a feszültség a szabadság, a biztonság és a felelősség között– amit sehol sem sikerült „tökéletesen” megoldani, de ahol komolyan veszik a támogatott döntéshozatalt és az érintettek bevonását, ott jobb esély van arra, hogy a támogatott lakhatás ne csak „szép ház” legyen, hanem tényleg saját élet.

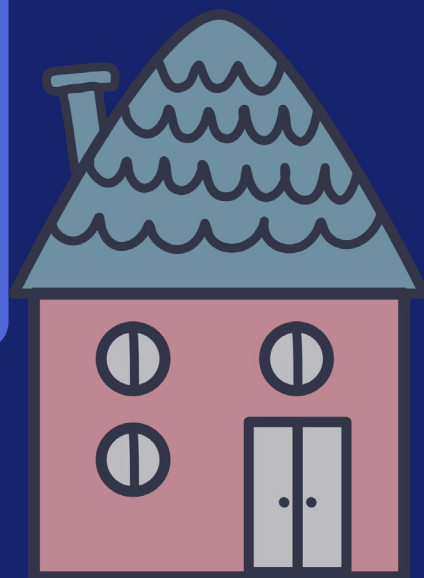
A BIZTONSÁG a rendszertől várva....

Ne történjen semmi baj! De az életben ilyen nincs.
...mint amikor egy gyerek megtanul biciklizni.
Megvesszük a sisakot, a könyökvédőt, a térdvédőt, ott
szaladunk mellette, fogjuk a nyeret. Mindent
megteszünk a biztonságért.

És mégis eljön az a pillanat, amikor el kell engedni a
biciklit. És tudjuk, hogy előbb -utóbb el fog esni.
Lehorzsolja a térdét, sírni fog, nekünk is fáj.
De nem az a jó szülő, aki ezért inkább soha nem engedi
fel a gyereket a biciklire, hanem az, aki ott van mellette,
amikor elesik, és segít felállni, továbbmenni.
A támogatott lakhatásban is ez a helyzet: nem tudjuk
garantálni a 'nulla kockázatot'. A mi felelősségünk az,
hogy legyen 'sisak', legyen 'térdvédő', és legyen valaki,
aki segít felállni. De az esést magát nem tudjuk teljesen
kikapcsolni az életből – sem az övékéből, sem a
sajátunkéból.

- Az életben nincs steril biztonság, mert minden valódi kapcsolat, minden önállóság sebezhetőséggel jár.
- A kérdés nem az, hogy el tudjuk -e tüntetni a kockázatot, hanem az, hogy vállaljuk -e a sebezhetőséget, és ott vagyunk -e egymás mellett, amikor valami rossz történik.
- Jó minőségű, emberséges **TL** nincs **TD** szemlélet nélkül.
- Ha nincs támogatott döntéshozatal, akkor a **TL** könnyen visszacsúszik egy kicsi intézet szerepébe.
- Ezt biztosítja/biztosíthatja a **támogatott lakhatás** ma Magyarországon az **“itt és most -ban”**.

Mit teszünk?

01 Jogtisztelő,
önállóságot támogató
szolgáltatások
működtetése

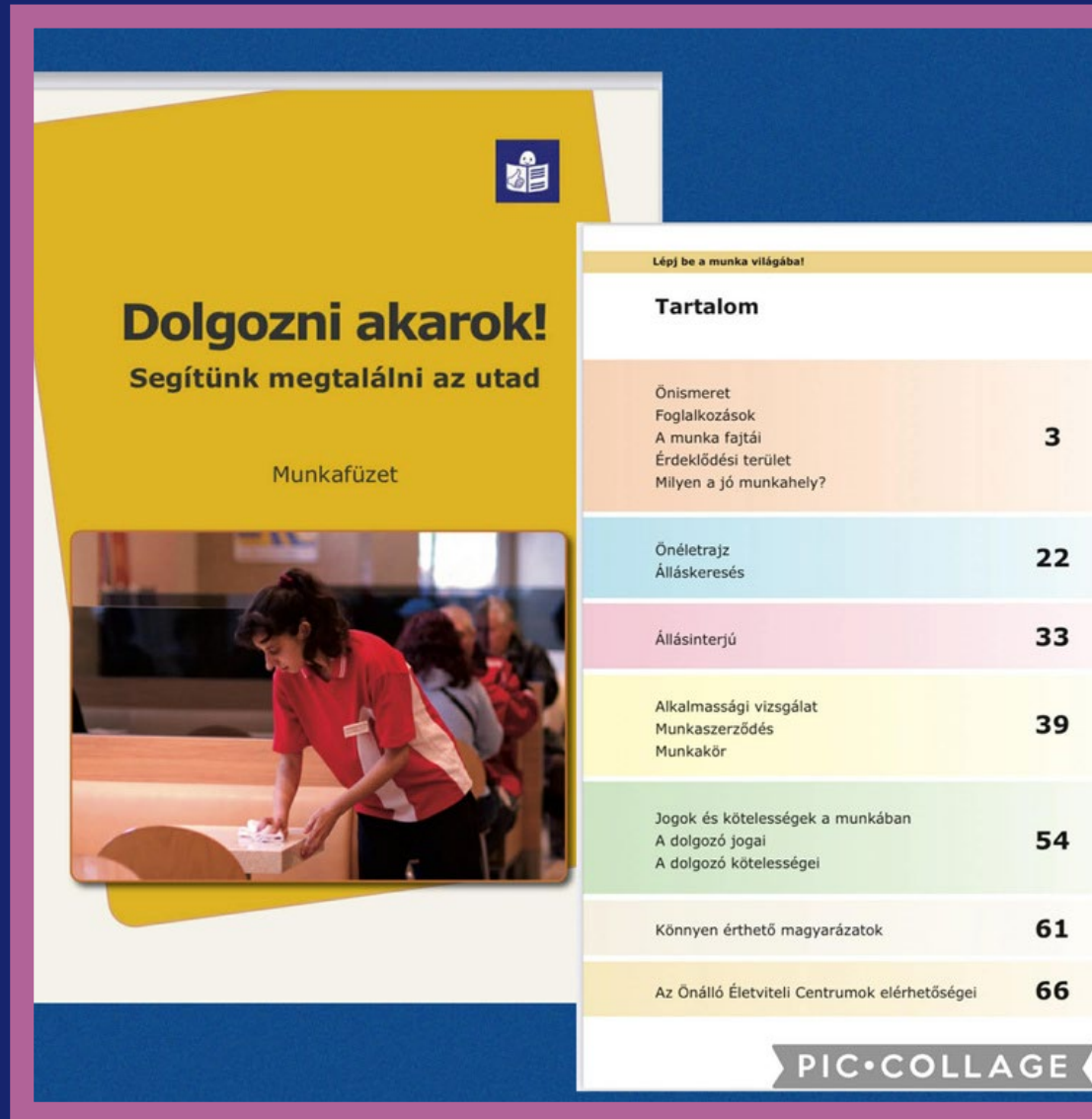
02 Önálló Életviteli
Workshopok: TD, TL,
IKT eszközök stb.

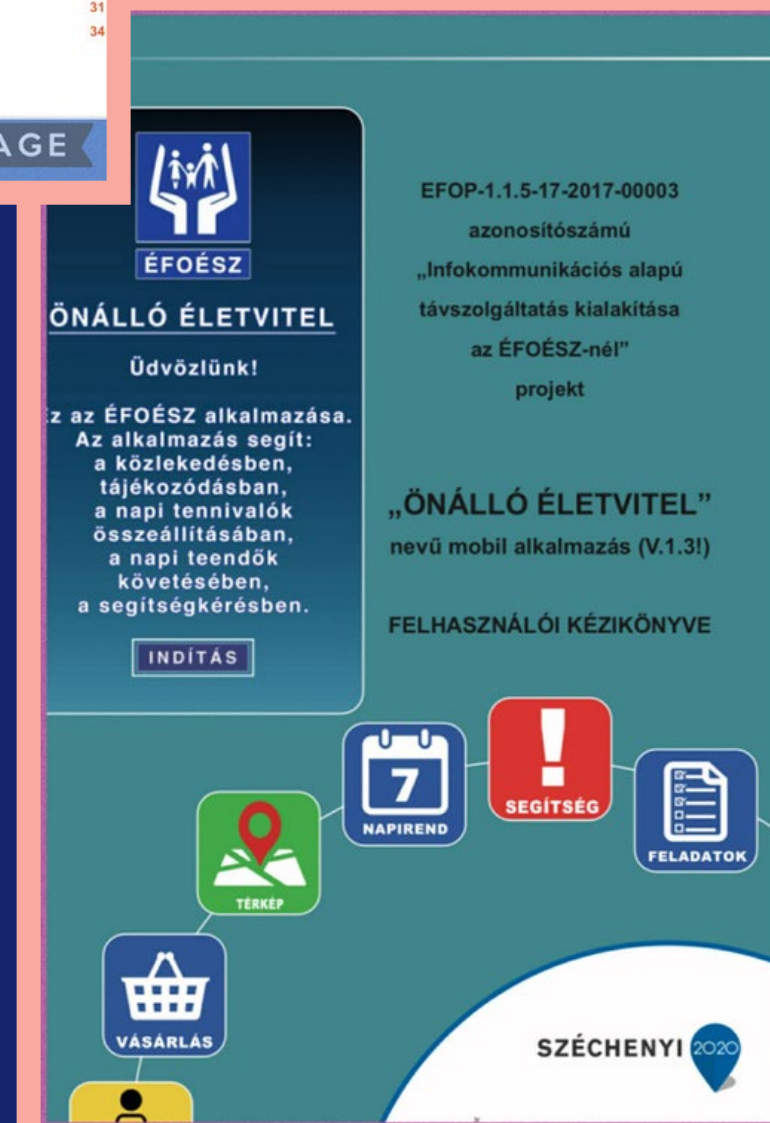
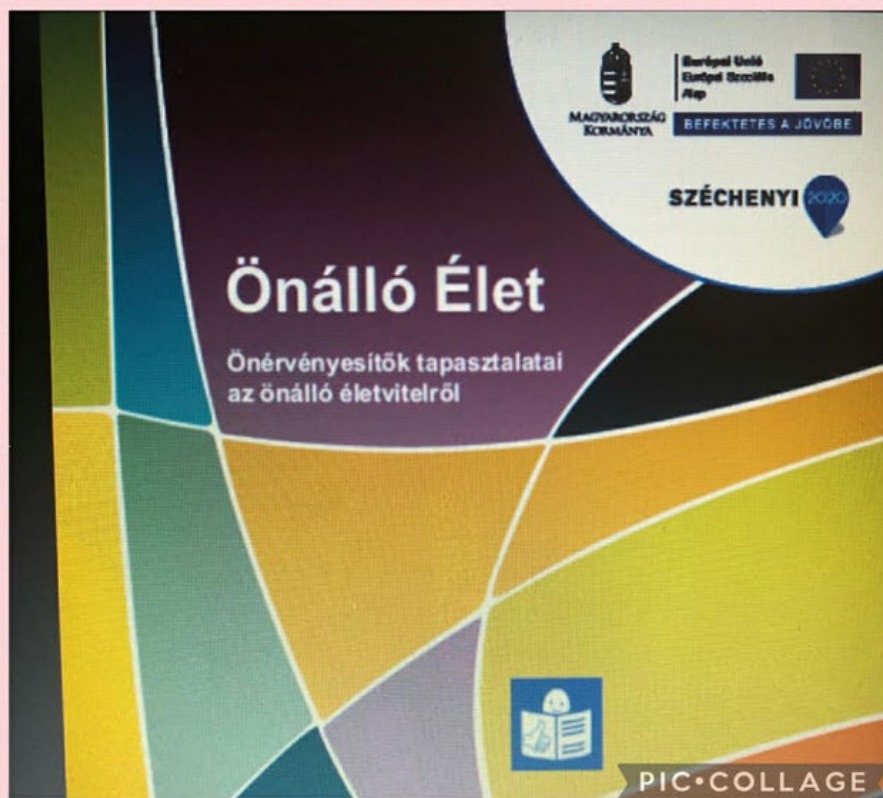
03 Könnyen érthető kiadványok
az adott témában, amely mind
a lehetőséget, mind pedig az
önállóságot segíti

04 Önérvényesítő csoportok
családban és intézményben
élő értelmi fogyatékossgal
élő személyeknek

05 Félelmek oldása
(mentorálás)

06 Támogatott döntéshozatal,
mint szemlélet már
nagyintézményi keretek
között is - ÖÉC-ek

Szülői kérdések a TL kapcsán*

01

“Mi történik, ha a komplex szükségletfelmérés eredménye, hogy a gyermekem nem alkalmas a TL-ba.”

04

“Mi történik, ha a fenntartó megszűnik és a TL bezár? Hova kerül a gyerekem?”

02

„Mi lesz, ha rossz döntést hoz? Ha valaki kihasználja Őt?”

05

“Napközben dolgozik, de ha beteg lesz ki lesz vele otthon?”

03

“Most még fiatal és van munkahelye, de ha idősebb lesz és elveszíti a munkahelyét el kell költöznie?”

06

“Úgy hallottam Ő döntheti el, hogy kivel él együtt... ez tényleg így van?”

***vigyük el a kerekasztalra?!**

KÖSZÖNÖM A
FIGYELMÜKET

WWW.EFOESZ.HU